

NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA VÙNG ĐỒNG BÀO DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở TỈNH GIA LAI HIỆN NAY

ThS CAO THỊ HIỆU

Học viện Chính trị khu vực III

1. Thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Gia Lai thời gian qua

Gia Lai là tỉnh vùng cao nằm ở phía Bắc Tây Nguyên, với diện tích tự nhiên 1.551.099 ha. Tính đến năm 2020, dân số toàn tỉnh là 1.513.847 người, 44 dân tộc cùng sinh sống. Dân tộc thiểu số (DTTS) có 699.760 người, chiếm 46,22% trên tổng dân số của tỉnh. Trong đó, dân tộc Bahnar có 189.367 người, chiếm 12,51%; dân tộc Jrai có 459.738 người, chiếm 30,37%; các DTTS khác là 50.655 người, chiếm tỷ lệ 3,34%¹. Với người Bahnar, Jrai, các giá trị văn hóa là hồn cốt, không thể thiếu trong đời sống tinh thần của họ, đặc biệt là công chiêng. Công chiêng đã đi vào đời sống hằng ngày của người Bahnar, Jrai, thể hiện tâm tư, tình cảm và trở thành một nhạc khí quan trọng trong đời sống đồng bào nơi đây.

Tuy nhiên hiện nay, trước tác động của bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, sự giao thoa, tiếp biến văn hóa diễn ra ngày càng mạnh mẽ, điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội có nhiều chuyển biến, sự xuất hiện của các tổ chức tôn giáo đã khiến một số giá trị truyền thống trong cộng đồng thay đổi, mai một và dần mất đi. Trong khi đó, công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị văn hóa vùng đồng bào DTTS còn nhiều bất cập. “Các thiết chế văn hóa, cơ sở vật chất chưa đáp ứng yêu cầu. Đầu tư cho hoạt động bảo tồn văn hóa còn thấp. Một số hủ tục trong đồng bào dân tộc thiểu số chầm xóa bỏ”². “Đội ngũ

cán bộ làm công tác văn hóa vùng đồng bào DTTS còn ít người có năng lực, chính sách hỗ trợ, ưu tiên cho lực lượng này chưa được quan tâm đúng mức. Chưa có chính sách hỗ trợ, khuyến khích các Nghệ nhân Nhân dân, Nghệ nhân Ưu tú tham gia vào hoạt động truyền dạy, giữ gìn bản sắc văn hoá truyền thống DTTS. Đội ngũ những người có uy tín và các nghệ nhân DTTS ngày càng ít dần...”³.

Từ thực trạng trên, quán triệt chủ trương chung của Đảng “về xây dựng và phát huy giá trị văn hoá, sức mạnh con người Việt Nam”⁴; “Tiếp tục đổi mới toàn diện nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước về văn hoá... Đổi mới, hoàn thiện các thiết chế văn hoá từ Trung ương đến cơ sở, bảo đảm hiệu quả.”⁵. Đảng bộ tỉnh Gia Lai chủ trương: “Phát huy các giá trị văn hóa, đầu tư, nâng cấp, khai thác hiệu quả các di sản văn hóa lịch sử... Khai thác, phát huy, bảo tồn và tôn tạo các di sản văn hóa tiêu biểu gắn với phát triển du lịch”⁶.

Từ chủ trương chung, tỉnh Gia Lai trong thời gian qua đã tích cực lãnh đạo, chỉ đạo công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nói chung, ở vùng đồng bào DTTS nói riêng. Nhiều văn bản được ban hành, như Chương trình số 04-CTr/TU ngày 23-11-2020 của Tỉnh ủy Gia Lai về Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XVI, nhiệm kỳ 2020 - 2025; Chỉ thị số 10/CT-UBND Tỉnh Gia Lai ngày 01-6-2021 của

UBND Về việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá trên địa bàn tỉnh Gia Lai, trong đó nhấn mạnh đến việc đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá về di sản văn hóa, công tác quản lý Nhà nước về bảo vệ, phát huy giá trị di sản văn hóa; Chương trình hành động số 29-CTr/TU ngày 20-01-2022 về thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi trên địa bàn tỉnh Gia Lai, giai đoạn 2021-2025; Quyết định số 72/QĐ-UBND ngày 22-2-2022, Quyết định Ban hành Quy định quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia trên địa bàn tỉnh Gia Lai, trong đó nêu rõ trách nhiệm quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia của các cơ quan, đơn vị, địa phương trên địa bàn tỉnh; Quyết định số 09/QĐ-UBND ngày 12-1-2023, Quyết định Phê duyệt Đề án bảo tồn và phát huy giá trị di sản Không gian văn hóa công chiêng Tây Nguyên trên địa bàn tỉnh Gia Lai giai đoạn 2023 - 2025; Kế hoạch số 1251/KH-UBND ngày 29-5-2023 Kế hoạch Bảo tồn và phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Gia Lai đến năm 2030 nhằm “nâng cao hơn nữa ý thức bảo tồn, lòng tự hào của các DTTS trong tỉnh về giá trị các tác phẩm văn học dân gian của dân tộc mình”⁷.

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch cũng đã ban hành nhiều kế hoạch như Kế hoạch số 26/KH-SVHTTDL ngày 21-2-2023 Triển khai Đề án Bảo tồn và phát huy giá trị di sản Không gian văn hóa công chiêng Tây Nguyên trên địa bàn tỉnh Gia Lai năm 2023; Kế hoạch số 120/KH-SVHTTDL ngày 28-12-2023 Triển khai Đề án Bảo tồn và phát huy giá trị di sản Không gian văn hóa công chiêng Tây Nguyên trên địa bàn tỉnh Gia Lai năm 2024; Kế hoạch số 54/KH-SVHTTDL ngày 17-4-2023 Thực hiện các nội dung Dự án Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các DTTS gắn với phát triển du lịch thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi năm 2023 từ nguồn vốn sự nghiệp...

Với quyết tâm trong lãnh đạo, chỉ đạo của Tỉnh ủy, UBND tỉnh, sự phối hợp của các sở, ban, ngành, UBND các huyện, xã, công tác bảo tồn và phát huy

các giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS đã đạt được một số kết quả quan trọng.

*Một số kết quả đạt được:

Thứ nhất, các cấp ủy, chính quyền, mặt trận, các tổ chức chính trị - xã hội các cấp đã phát huy vai trò, trách nhiệm trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS. Ban chỉ đạo các chương trình về bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa cấp tỉnh thường xuyên chỉ đạo, đôn đốc, hướng dẫn, giám sát các địa phương thực hiện. Cấp huyện phân công nhiệm vụ cho các phòng chuyên môn, các tổ chức chính trị - xã hội và đơn vị phụ trách công tác này ở các xã, phường, thị trấn, xã đặc biệt khó khăn, xã có đông đồng bào DTTS sinh sống. Cấp xã phân công cán bộ phụ trách công tác văn hóa ở các thôn, làng và phân công cán bộ, đảng viên phụ trách công tác vận động đồng bào bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa của dân tộc mình.

Thứ hai, công tác tuyên truyền, phổ biến, quán triệt các nghị quyết, chương trình, đề án, dự án về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS được chú trọng. Hình thức tuyên truyền đa dạng, phong phú, phù hợp với từng vùng, từng khu vực như thông qua các hội nghị, hội thảo, các lớp tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ; các phương tiện thông tin đại chúng (Đài Phát thanh - Truyền hình tỉnh, Đài Truyền thanh - truyền hình cấp huyện; Báo Gia Lai; hệ thống truyền thông lưu động, loa phát thanh các xã, thị trấn, công thông tin điện tử của các sở, ngành, ủy ban nhân dân cấp huyện, xã...); thông qua các hội thi tuyên truyền, các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao, lễ hội ở các địa phương. Kết quả (theo Báo cáo của Tỉnh ủy Gia Lai năm 2022), các tổ chức chính trị - xã hội trên địa bàn tỉnh đã tuyên truyền cho trên 1,2 triệu lượt người. Đài Phát thanh - Truyền hình tỉnh sản xuất và phát sóng 642 tin bài, phóng sự về phát triển kinh tế - xã hội vùng DTTS, giới thiệu về không gian văn hóa công chiêng, các giá trị văn hóa của đồng bào DTTS trên các ấn phẩm quảng bá du lịch trung ương, địa phương, trên sóng VTV, VCTV; Báo Gia Lai xuất bản khoảng 1.529 kỳ, với 11.391.849 tờ, trong đó, lồng ghép công tác tuyên truyền thực hiện công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS; xuất bản các ấn

phẩm, như báo ảnh 4 kỳ/tháng bằng 03 ngôn ngữ Bahnar, Jrai và tiếng Việt, số lượng khoảng 3.000 tờ/kỳ⁸.

Bên cạnh đó, hàng năm, Tỉnh ủy chỉ đạo Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch phối hợp với Sở Giáo dục và Đào tạo tổ chức các hoạt động giáo dục truyền thống văn hoá cho học sinh, đặc biệt là con em đồng bào DTTS thông qua di sản văn hóa. Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch tổ chức thành công 53 buổi trình diễn Chương trình *Cồng chiêng cuối tuần - Thường thức và trải nghiệm* tại Quảng trường Đại Đoàn kết thành phố Pleiku (19h thứ Bảy hằng tuần) và 12 chương trình *Sắc màu văn hóa Gia Lai - Bảo tồn và phát triển* (8h sáng Chủ nhật của 12 tuần cuối năm); tổ chức *Ngày Hội văn hóa các dân tộc tỉnh Gia Lai...* Qua đó đã tạo dựng không gian văn hoá đa sắc màu của các DTTS ở Gia Lai, sự giao lưu văn hóa với các DTTS từ các vùng miền. Tại Ngày hội Văn hóa các dân tộc tỉnh Gia Lai lần thứ 2 năm 2023, có 740 nghệ nhân các dân tộc ở 17 huyện, thị xã, thành phố của tỉnh tham gia. Các đoàn nghệ nhân đã tái hiện không gian sinh hoạt cộng đồng thông qua các hoạt động như phục dựng các lễ hội truyền thống, trình diễn cồng chiêng, hát dân ca, dân vũ, biểu diễn nhạc cụ dân tộc; trình diễn tạc tượng, đan lát, dệt vải; trình diễn nghệ thuật đan lát, dệt thổ cẩm; trưng bày, giới thiệu đặc sản, ẩm thực địa phương. “Giữa sắc màu văn hóa núi rừng Tây Nguyên Bahnar, Jrai làm chủ đạo, lần đầu tiên những tinh hoa văn hóa của dân tộc Tày phía Bắc hòa quyện cùng văn hóa bản địa Gia Lai. Hình ảnh các cô gái dân tộc Tày “say” cùng điệu xoang Bahnar thêm gắn kết tình đoàn kết giữa các dân tộc anh em”⁹.

Thứ ba, công tác “đào tạo và phát triển đội ngũ lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, tham mưu trong lĩnh vực văn hoá, văn nghệ, nhất là cán bộ chủ chốt thực sự am hiểu về văn hóa, có phẩm chất, bản lĩnh, năng lực chuyên môn, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ”¹⁰ theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng được Tỉnh ủy, UBND tỉnh, các cấp, các ngành chú trọng. Tỉnh ủy chỉ đạo UBND tỉnh ban hành các văn bản như Kế hoạch số 1251/KH-UBND, ngày 29-3-2023 về *Bảo tồn và phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số*

trên địa bàn tỉnh Gia Lai đến năm 2030, trong đó nhấn mạnh: “Tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng nâng cao năng lực, kỹ năng, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ, nhà nghiên cứu làm công tác kiểm kê, sưu tầm, nghiên cứu văn học dân gian các dân tộc thiểu số; tổ chức các chương trình, hoạt động nhằm tạo điều kiện cho các nghệ nhân, người nắm giữ tri thức dân gian hướng dẫn, trao truyền cho đội ngũ kế cận; tổ chức các trại sáng tác, cuộc thi, hội thảo chủ đề về văn học dân gian các dân tộc thiểu số”¹¹. Chỉ đạo thành lập các ban tổ chức hỗ trợ nghiên cứu, phục hồi, bảo tồn, phát huy văn hóa phi vật thể các DTTS có nguy cơ mai một thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi năm 2023, điển hình như ban tổ chức hỗ trợ triển khai thực hiện Dự án 6 về “Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các DTTS gắn với phát triển du lịch” thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi năm 2023 từ nguồn vốn sự nghiệp”. Kết quả, tính trong năm 2023, tỉnh đã tổ chức 01 lớp tập huấn bồi dưỡng nâng cao chuyên môn nghiệp vụ, phương pháp, kỹ năng tổ chức các hoạt động văn hoá tại cơ sở; 01 lớp tập huấn bảo tồn và phát huy di sản không gian văn hóa cồng chiêng, kiểm kê di sản văn hoá phi vật thể; 02 lớp tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ, truyền dạy văn hóa phi vật thể. Hàng năm, chức các lớp dạy tiếng Bahnar, Jrai (từ 3 đến 6 tháng/khóa) cho cán bộ công chức, viên chức học và nói được tiếng đồng bào nhằm phục vụ công tác chuyên môn. Hỗ trợ kinh phí cho nghệ nhân ưu tú là người DTTS trong việc lưu truyền, phổ biến, truyền dạy văn hóa truyền thống trong cộng đồng thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi năm 2023. Tổ chức lễ ra mắt câu lạc bộ cồng chiêng nữ tại làng Leng, xã Tơ Tung, huyện Kbang. Thành lập Đoàn nghệ thuật quần chúng của tỉnh tham gia chương trình Hội diễn Dân, hát dân ca 3 miền toàn quốc tại tỉnh Nghệ An; Thành lập đoàn nghệ nhân của tỉnh tham gia biểu diễn tại Lễ hội Âm thanh Thế giới Jeonju 2023 tại Hàn Quốc.

Thứ tư, công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS được tăng cường. Cơ quan thành viên ban chỉ đạo các chương trình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS của tỉnh đã phân công các phòng chuyên môn theo dõi việc triển khai thực hiện; các sở, ngành có sự phối hợp ngày càng tốt với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh trong việc triển khai chương trình bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá. Nhờ đó, công tác quản lý nhà nước về các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hoá trong đồng bào DTTS được tăng cường, có sự phối hợp với các bên liên quan trong việc kiểm tra, chấn chỉnh đối với các hình thức biểu diễn nghệ thuật, quảng bá văn hóa, các hình thức kinh doanh du lịch cộng đồng trong vùng đồng bào DTTS... Định kỳ vào cuối tháng 10 hàng năm, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch theo từng năm; tiến hành sơ kết, tổng kết kế hoạch theo giai đoạn để kịp thời biểu dương khen thưởng các tập thể, cá nhân có nhiều đóng góp trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hoá các DTTS, qua đó khắc phục những tồn tại trong quá trình triển khai, thực hiện.

Có thể nói, nhờ chú trọng công tác lãnh đạo, chỉ đạo bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá vùng đồng bào DTTS, đến nay toàn tỉnh Gia Lai đã có 41 di tích, cụm di tích được xếp hạng, gồm một quần thể di tích lịch sử Tây Sơn Thượng đạo với 09 di tích/cụm di tích và di tích khảo cổ Rộc Tung - Gò Đá được xếp hạng di tích quốc gia đặc biệt; 07 di tích quốc gia và 24 di tích, cụm di tích cấp tỉnh; có 02 hiện vật, bộ hiện vật được công nhận là bảo vật quốc gia, gồm: Phù điêu Phật Chămpa Tây Nguyên (năm 2017) và Sưu tập công cụ sơ kỳ đá cũ An Khê (năm 2023)¹²; 04 bộ sử thi (song ngữ Việt - Bahnar và Việt - Jrai) được bảo tồn. Tỉnh cũng đã đầu tư, xây dựng và bảo tồn một số công trình liên quan đến di tích lịch sử - văn hóa như nhà truyền thống Tây Sơn thượng đạo (An Khê); nhà lưu niệm anh hùng Núp (Kbang), di tích Plei Oi (Phú Thiện), Tượng đài chiến thắng Đắk Pơ, Làng Văn hóa dân tộc Bahnar (Mang Yang), Làng Văn hóa dân tộc Jrai (Chư Păh)... Huyện Kbang được chọn là huyện điểm văn hóa, thể thao và du lịch của tỉnh. Bên cạnh đó, nhiều nghi lễ truyền

thống của đồng bào Ba Na và Gia Rai trên địa bàn tỉnh được phục dựng, như cúng bến nước, cúng lên nhà rông mới, lễ mừng lúa mới, lễ cúng cầu mưa...; nhiều nghề thủ công truyền thống, ẩm thực, trang phục, tập quán cộng đồng: con gái biết chơi đàn T'rung, múa Xoang; con trai biết đánh cồng, chiêng. Theo số liệu thống kê năm 2023, toàn tỉnh Gia Lai hiện có trên 4.500 bộ cồng chiêng (nhiều nhất trong 5 tỉnh Tây Nguyên) và có 23 nghệ nhân được công nhận là Nghệ nhân ưu tú, hơn 60 nghệ nhân biết chỉnh chiêng, có khoảng 900 nghệ nhân giỏi, trong đó có 32 nghệ nhân Bahnar, Jrai được Chủ tịch Nước phong tặng danh hiệu Nghệ nhân ưu tú, có¹³. Đây là những "báu vật nhân văn" đã và đang đóng góp thầm lặng để bảo vệ, gìn giữ và phát huy giá trị văn hoá vùng đồng bào DTTS trên địa bàn tỉnh.

** Một số vấn đề đặt ra*

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS trên địa bàn tỉnh Gia Lai vẫn còn những khó khăn, bất cập. Điều kiện kinh tế - xã hội của tỉnh vẫn còn nhiều khó khăn, trình độ dân trí không đồng đều nên việc huy động nguồn lực vật chất của tỉnh giành cho vùng đồng bào DTTS và của chính bản thân đồng bào trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa còn rất khó khăn. Bên cạnh đó, sự quan tâm của các cấp, các ngành trong công tác bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS có nơi chưa sâu sát, triển khai chưa đồng bộ. Một số ngành, địa phương chưa nhận thức đúng và đủ về tầm quan trọng của công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của các DTTS; công tác tuyên truyền chưa thường xuyên và sâu rộng. Một số chương trình, đề án về bảo tồn được phê duyệt, nhưng không có kinh phí riêng nên triển khai khó khăn, phải lồng ghép vào ngân sách sự nghiệp hàng năm của tỉnh. Việc xã hội hóa các hoạt động văn hóa trong vùng DTTS gần như không có; trong khi đó, nguồn ngân sách Nhà nước cho hoạt động bảo tồn văn hoá rất hạn hẹp. Đội ngũ cán bộ quản lý và làm công tác văn hóa lại thiếu, yếu, nhất là đội ngũ cán bộ trẻ, có năng lực. Người có uy tín và các nghệ nhân người DTTS ngày càng ít dần. Chế độ chính sách đối với người làm công tác văn hóa chưa được quan tâm đúng mức. Việc ban hành các văn bản

hướng dẫn chỉ đạo, kiểm tra, giám sát việc tổ chức thực hiện ở các địa phương trên địa bàn tỉnh chưa được chú trọng. Còn nhiều bất cập giữa bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS nhằm phát triển du lịch...

2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa vùng đồng bào dân tộc thiểu số ở Gia Lai thời gian tới

Từ thực trạng công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS ở Gia Lai thời gian qua; trước yêu cầu tiếp tục xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam trong bối cảnh tình hình mới, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân tỉnh Gia Lai cần tập trung thực hiện đồng bộ một số giải pháp sau:

Một là, các cấp ủy, chính quyền tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng và phát triển văn hóa nói chung, công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS nói riêng, đảm bảo văn hóa phải thực sự thấm sâu vào hơi thở cuộc sống của mỗi người dân địa phương. Để làm được điều đó, cần đẩy mạnh hơn nữa các hoạt động tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp, các ngành và của người dân về công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa các DTTS. Tiếp tục tổ chức quán triệt nội dung, mục tiêu, quan điểm, nhiệm vụ, giải pháp xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam theo tinh thần của Nghị quyết số 33-NQ/TW, Kết luận số 76-KL/TW, Nghị quyết số 24-NQ/TW, Kết luận số 65-KL/TW.

Hai là, nâng cao chất lượng cuộc sống cho Nhân dân trong tỉnh nói chung, vùng đồng bào DTTS nói riêng. Khuyến khích, tạo điều kiện để mọi người dân chủ động tham gia các hoạt động văn hóa cộng đồng, khơi dậy niềm tự hào, tự tôn dân tộc, qua đó giúp đồng bào tự nhận thức, tự ý thức cần phải bảo tồn, gìn giữ và phát huy các giá trị văn hoá của dân tộc mình. Trong bối cảnh mới, trước tác động của cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư, của không gian mạng và các yếu tố an ninh phi truyền thống tác động đến cách cảm thụ văn hóa cũng như thực hành văn hóa của đồng bào DTTS. Vì vậy, các cấp ủy, chính quyền, cần rà soát, xây dựng, bổ sung, hoàn thiện và triển khai thực hiện tốt cơ chế, chính sách phát triển văn hóa trong vùng đồng bào DTTS; kịp thời tháo gỡ những vướng mắc để phát huy mọi tiềm năng, nguồn

lực, tạo động lực cho văn hóa vùng đồng bào DTTS phát triển theo hướng hiện đại, hội nhập và bền vững. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh cần có kế hoạch, lộ trình để từng bước triển khai số hóa các tài liệu, dữ liệu về giá trị văn hoá vùng đồng bào DTTS lên internet, các trang mạng xã hội: youtube, facebook, zalo... Đẩy mạnh xã hội hóa, khuyến khích các tổ chức, cá nhân tham gia tuyên truyền, phổ biến, giới thiệu các giá trị văn hóa của đồng bào; chú trọng việc giữ gìn, phát huy các giá trị đó thông qua các hội thi, hội diễn, lễ hội văn hóa quy mô vùng miền và toàn quốc. Khuyến khích đưa các chương trình hoạt động văn hóa, nghệ thuật phục vụ vùng sâu, vùng xa, biên giới, vùng DTTS.

Ba là, xây dựng cơ chế phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, tham mưu của tỉnh trong việc triển khai thực hiện đồng bộ các chính sách, các chương trình, đề án, dự án về bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa vùng đồng bào DTTS. Khẩn trương xây dựng quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi các di tích lịch sử, quần thể di tích quốc gia trên địa bàn tỉnh. Kiểm kê lại các giá trị văn hóa vùng đồng bào DTTS có nguy cơ mai một để có phương án bảo tồn kịp thời. Huy động nhiều nguồn lực đầu tư gắn với đẩy mạnh xã hội hoá đối với các dự án bảo tồn, tu bổ, phục hồi; khai thác tiềm năng di tích gắn với phát triển kinh tế; gắn kết bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS với phát triển du lịch. Bên cạnh đó, cần nghiên cứu ban hành các chính sách cụ thể, thống nhất giữa các địa phương đối với nhà đầu tư cũng như cộng đồng dân cư trong việc quản lý, phát triển các loại hình du lịch tại vùng đồng bào DTTS nhằm tạo điều kiện cho đồng bào được chia sẻ lợi ích, hưởng lợi từ các hoạt động kinh tế, du lịch.

Bốn là, quan tâm phát triển nguồn nhân lực ngành văn hóa, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao. Ưu tiên phát triển nguồn nhân lực cho công tác lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý và các lĩnh vực then chốt, đặc thù trong bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của tỉnh. Nâng cao năng lực tham mưu của cơ quan chuyên trách và cán bộ làm công tác văn hóa nhằm đưa quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về văn hoá nói chung, công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa trong đồng bào DTTS nói riêng.

Năm là, xây dựng các thiết chế văn hóa, thể thao cấp xã, thôn, bản để người dân có điều kiện nhiều hơn đến tham gia sáng tạo và hưởng thụ các giá trị văn hóa. Chính quyền các cấp cần có chính sách đãi ngộ đối với nghệ nhân văn hóa, khuyến khích từng gia đình, từng cộng đồng gìn giữ các giá trị văn hóa của dân tộc mình.

1. Số liệu từ trang Thông tin điện tử Dân tộc tỉnh Gia Lai, truy cập ngày 14-9-2021.
- 2, 6. Tỉnh ủy Gia Lai: *Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh khoá XV trình Đại hội Đại biểu Đảng bộ lần thứ XVI, nhiệm kỳ 2020 - 2025*, Gia Lai, ngày 18-9-2020, tr. 8, 31.
3. UBND tỉnh Gia Lai, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch: *Báo cáo Theo dõi tình hình thi hành pháp luật về công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hoá phi vật thể của đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi*, ngày 28-8-2020 Gia Lai, tr. 9.
- 4, 5, 10. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t. 1, Nxb CTQG - ST, H, 2021, tr. 143, 146 - 147, 146 - 147.

- 7, 11. UBND Tỉnh Gia Lai: *Kế hoạch số 1251/KH-UBND ngày 29-5-2023 Kế hoạch Bảo tồn và phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Gia Lai đến năm 2030*, Gia Lai, tr. 1, 3.
8. Tỉnh ủy Gia Lai: *Báo cáo số 246/BC/TU, tổng kết 05 năm thực hiện Nghị quyết số 05-NQ/TU, ngày 12-4-2017 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về giảm nhanh và bền vững tỷ lệ hộ nghèo trong đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2017 - 2020 và định hướng đến năm 2025*, Gia Lai ngày 08-7-2022, tr. 3.
9. Báo Trần: *Gia Lai: Bảo tồn, phát huy văn hóa truyền thống đồng bào dân tộc nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế du lịch, tạo việc làm cho người dân*, <https://bvhttdl.gov.vn/gia-lai-bao-ton-phat-huy-van-hoa-truyen-thong-dong-bao-dan-toc-nham-thuc-day-phat-trien-kinh-te-du-lich-tao-viec-lam-cho-nguoi-dan-20231208081355422.htm>.
12. <https://baogialai.com.vn/di-san-van-hoa-va-du-lich-tinh-gia-lai-post254654>, [html#:~:text=Gia%20Lai%20c%C3%B3%2041%20di,nh%C3%A0n%20l%C3%A0%20b%C3%A0o%20v%E1%BB%A1t%20">html#:~:text=Gia%20Lai%20c%C3%B3%2041%20di,nh%C3%A0n%20l%C3%A0%20b%C3%A0o%20v%E1%BB%A1t%20](https://baogialai.com.vn/di-san-van-hoa-va-du-lich-tinh-gia-lai-post254654).
13. Diễm Hồng: *Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa công nghệ truyền thống Gia Lai*, <https://tapchimatran.vn/dai-doan-ke-t/bao-ton-phat-huy-gia-tri-van-hoa-cong-chieng-tinh-gia-lai-54880.html>.

ĐƯỜNG LỐI ĐỔI MỚI CỦA ĐẢNG NHÂN DÂN CÁCH MẠNG LÀO...

Tiếp theo trang 92

Nhà nước và đời sống xã hội, có tính đồng bộ, thống nhất, khả thi, công khai, minh bạch. Đổi mới quy trình, cách thức xây dựng pháp luật, từ sáng kiến pháp luật đến thông qua luật nhằm đẩy nhanh quá trình soạn thảo, ban hành luật, nâng cao chất lượng văn bản quy phạm pháp luật. Hoàn thiện các quy định về quy trình và các thức xây dựng pháp luật, xây dựng luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật. Đồng thời, thực hiện dân chủ hóa quá trình xây dựng pháp luật, thu hút đông đảo các chuyên gia, các nhà khoa học, quản lý và các tầng lớp nhân dân tham gia vào quá trình xây dựng pháp luật, xây dựng cơ chế phản biện của xã hội và Nhân dân về các dự án luật. Nâng cao trình độ và năng lực xây dựng pháp luật của Quốc hội, đại biểu Quốc hội và các cán bộ tham gia vào quá trình này.

Như vậy, việc xây dựng NN PQ XHCN ở Lào tạo thuận lợi cho sự phát triển mạnh mẽ và cũng chắc chắn nước là sự lựa chọn đúng đắn của Đảng, Nhà nước và Nhân dân các bộ tộc Lào. Sự lựa chọn này,

phù hợp với xu thế phát triển của lịch sử phát triển của nhân loại; đòi hỏi Đảng NDCM Lào cần tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo, thực hiện đồng bộ các giải pháp đề từng bước xây dựng NN PQ XHCN ở Lào vững mạnh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ công cuộc đổi mới hiện nay.

- 1, 3, 5. Đảng Nhân dân cách mạng Lào: *Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VII tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ VIII của Đảng*, 02 - 2006 (Bản dịch của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh), tr. 32.
- 2, 4. Đảng Nhân dân cách mạng Lào: *Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ IX của Đảng*, 2011 (Bản dịch của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh), tr. 28.
- 6, 7, 8. Đảng Nhân dân cách mạng Lào: *Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng*, 2021 (Bản dịch của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh), tr. 4, 36, 37.